

Bevarandeplan för Natura 2000-området *SE0530090 Aspens station*

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t.ex. skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29 §§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget "Skyddad natur". Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på "kartverktyget skyddad natur". I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Lena Smith

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0530090 Aspens station

Kommun: Lerum

Områdets totala areal: 11,7 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2018-03-15

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2018-06-13

Markägarförhållanden:

Staten, kommun, privat.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1997-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

9160 - Näringsrik ekskog

1084 - Läderbagge, *Osmoderma eremita*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: I Natura 2000-området Aspens station är de prioriterade bevarandevärdena den näringsrika ekskogen med stor förekomst av gamla, grova, ekar och andra ädla lövträd samt arten läderbagge (*Osmoderma eremita*). De gamla grova träden med håligheter och mulm är viktiga för bevarandet av den hotade arten läderbagge.

Motivering: Aspens station ingår som en del av den större och långsträckt lövskogstrakten längs Sävån och sjöarna Mjörn, Sävelången och Aspen. Lövskogstrakten har bedömts tillhöra en av de värdefullaste i Sverige. I Natura 2000-området finns både ädellövskog och äldre park- och trädgårdsmiljöer samt öppnare partier med gräsmark. Området är rikt på gamla och grova ädellövträd, vissa står mera som solitärer medan andra ingår i ädellövskogen. Skogen och de gamla träden utgör livsmiljö för en rad andra olika arter av insekter, särskilt läderbaggen samt

vedsvampar och fåglar. Läderbaggen är enligt rödlistan 2015 nära hotad (NT).

Prioriterade åtgärder: Regelbundet och/eller vid behov röja bort uppväxande sly och småträd kring grova, spärrgreniga ekar för att säkerställa att de gamla träden inte dör i förtid p.g.a. konkurrens och brist på ljus. De delar av området som är i behov av hävd för att bibehålla sina naturvärden bör skötas genom t.ex. slåtter, röjning eller bete.

Beskrivning av området

Aspens station är ett mindre område som ligger inbäddat mellan bebyggelse, vägar, Västra Stambanan och motorvägen E20. En mindre del i öster har tidigare brukats som åkermark och vissa delar har utnyttjats för bete och slåtter. En asfalterad väg delar Natura 2000-området i en östlig och en västlig del, den östra delen benämns Astrids kulle. Till största delen utgör området rester av den park- och trädgårdsmark som hörde till den tidigare gården Hulan.

Handelsträdgården och troligen också själva parkskötseln avvecklades på 1950-talet och lämnades sedan mer eller mindre utan skötsel i många år. Samtliga byggnader från den tiden är borta. I området finns skyddsvärda träd av arterna ek, alm, bok och lind. En ensidig allé av ek finns i mitten av Natura 2000-områdets västra del nära den gångväg som korsar det västra delområdet. Hela Natura 2000-området utom alsumpskogen vid sjöstranden utgör nyckelbiotop då det innehåller rikligt med grova träd och värdefull lägre fauna. Hela området ligger inom riksintresseområde för naturvärden (Säveån, Nääs, Öjared). Större delen av Natura 2000-området är skyddat som naturreservat (Hulan).

Värdekärnorna i området utgörs framför allt av de delar som domineras av grovvuxen ekskog och som tidigare var park och betesmark. På grund av den periodvis långvariga ohävdén är fältskiktet idag inte särskilt artrikt men typiskt för mineralrik lermark, där skogsbingel dominerar. Där marken är störd är kirskål vanlig. Ett flertal (29 st) gamla, grova och skyddsvärda träd i området som stod inväxta och skuggigt frihöggs år 2014 under Jordbruksverkets projekt "Utvald miljö". Den ljusare miljön som skapades kring dessa träd är tänkt att förlänga trädens livslängd. Samtliga träd som frihöggs var ekar, 10 av dem finns i Natura 2000-områdets östra del och 19 st i den västra.

Intressanta organismer förekommer i form av lavar, svampar och insekter. Sannolikt har insektsfaunan i området tidigare varit rikare, men minskat i takt med att skogen slöt sig efter upphörd hävd. Bland annat har man tidigare noterat såväl läderbagge som ekoxe i området. Det är osäkert om läderbaggen fortfarande finns kvar. Arten återfanns inte under den inventering som genomfördes 2017. En ny inventering av arten ska göras sommaren 2018. Under 2017 återfanns sexfläckig blombock (*Anoplodera sexgultata*) samt skeppsvarsfluga (*Lymexylon navale*), båda enligt rödlistan 2015 nära hotade (NT). Två andra hotade arter som förekommer är klosterlav (sårbar, VU) och oxtungssvamp (NT). Viktiga substrat såsom död ved och brynvegetation finns i måttlig mängd. Ofta utgörs den döda veden av grova torrträd och lågor efter gamelekar. Högorängar förekommer inom området och ersätter i viss mån brynvegetation som nektar- och pollenkälla.

I den nordöstra delen av området finns några mindre dammar omgivna av alsumpskog. Damrnarna hyser en artrik flora och har betydelse för vattenlevande organismer. Den omgivande alsumpskogen är dock ung och hyser inte några kända förekomster av skyddsvärda arter. Alsumpskogen återfinns till största delen i området mellan västra stambanan och den cykelväg som e.g. är den gamla banvallen för stambanan som drogs fram genom området på 1860-talet. Det som idag är sumpskog har enligt laga skifteshandlingarna tidigare varit åker och äng. Det är troligt att området har försumpats efter det att banvallen anlagts. Området varierar idag från öppen våtmark i norr till alkärr i söder. Det öppna området domineras av höga örter där jättebalsamin intar en central roll. Några exempel på andra arter är gul svärdsilja, starrarter,

kärrtistel och skogssäv. I alkärret finns viss sockelbildning, även om träden är förhållandevis unga. Vegetationen är här glesare och innehåller till exempel gul svärdslilja och olika starrarter. I slutningen ner mot kärret finns ett bestånd av strutbräken.

I de brantaste delarna i västra kanten av Natura 2000-området finns ett varierat träd- och buskskiktet med flera olika arter, bland annat hassel, lind, hägg, ek, alm, bok, ask, björk och rönn. Terrängen är brant och blockrik. I fältskiktet återfinns stinksyska, skogsbingel, harsyra, lundgröe, hallon, blekbalsamin och skogssallat. Tidigare har man noterat trolldruva här. På träden växer mossorna trubbfjädermossa (*Homalia trichomanoides*) och platt fjädermossa (*Neckera complanata*).

Utvecklingsmark: Det finns två mindre områden med lövskog som med tiden och med fri utveckling kan nå fullgod Natura 2000-naturtyp. De båda områdena ligger i utkanterna av Natura 2000-områdets västra del. Skogsområdena saknar idag vissa egenskaper och strukturer som betecknar naturskog t.ex. tillräckligt gamla träd och död ved. Arealen utvecklingsmark är ca 1 hektar och utvecklingsmålet är näringsrik ekskog (9160).

Vad kan påverka negativt

- Området är litet och alla åtgärder som minskar arealen innebär därför ett reellt hot. Området är samtidigt en del av ett stort men splittrat lövskogsområde söder om Aspen. Flera av arterna som förekommer vid Aspens station är sannolikt starkt beroende av betingelserna i andra delar av detta lövskogsområde. Inte minst gäller det förekomsten av grova fristående lövträd.

- För områdets värdekärnor är igenväxning idag det största hotet. Parkens och de gamla betesmarkernas trädjättar har vuxit till i en betydligt ljusöppnare miljö. Då området inte sköttes på flera årtionden tog hassel och sly över. Detta ändrar förutsättningen för ljuskrävande organismer som får svårt att leva kvar. Rövningar kring 29 av områdets skyddsvärda träd gjordes 2014. Fortsatt rövning och friställande av grova lövträd är därför en förutsättning för att områdets värden ska bestå. Andra åtgärder som påverkar områdets lövskogsmiljöer och som inte utförs i naturvårdssyfte hotar områdets värden. Även bortförsl av vindfallor och död ved är ett hot.

- Kring området råder ett stort exploateringstryck. Åtgärder som kan bli aktuella är bl.a. utbyggnad av Västra Stambanan, utbyggnad av pendelparkeringen och ändring av stationsläget samt anläggande av våtmarker för behandling av dagvatten från Hulanområdet.

- Åtgärder utanför området som påverkar miljöerna i området kan utgöra ett hot. Exempel på sådana åtgärder är exploatering som medför ökad beskuggning av områdets grova lövträd och grävningar utanför området som skadar trädens rotsystem. Även åtgärder som påverkar dammarna i den nordvästra delen eller förändrar hydrologin kan vara negativa. Alla åtgärder som kan bli aktuella behöver dock inte automatiskt utgöra ett hot. Med rätt utförande och med väl vald plats behöver t.ex. ett anläggande av våtmarker inte med nödvändighet vara negativt. I vad mån en viss åtgärd kan utföras utan att leda till negativ påverkan måste därför detaljstuderas.

- Löpande underhåll av befintlig järnväg i form av ogräsbekämpning av banvallen, rensning av befintliga trummor och diken bör kunna utföras på samma sätt som det utförts tidigare utan att innebära negativ påverkan på områdets bevarandevärden. Rövning av träd längs banvallen kan dock utgöra ett hot.

- Almsjuka.

- Markberedning, dikning och annat som förändrar hydrologin.

- Plantering av andra trädslag som t.ex. gran.

Enligt föreskrifterna för naturreservatet Hulan är det förbjudet att utföra följande åtgärder:

- avverka, gallra, plantera eller utföra annan skogsvårdande åtgärd;
- ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfäll;
- anordna andra än tillfälliga upplag för jord- och skogsbrukets behov;
- bedriva täkt av berg, sten, grus, sand, lera, matjord, torv eller andra material kommersiellt eller för husbehov;
- schakta, tippa, dämna eller fylla ut;
- anlägga väg;
- anlägga mark- eller luftledning;
- uppföra mast, antenn eller liknande anordning;
- använda kemiska bekämpningsmedel, gödsel eller tillföra pH-reglerande medel annat än på åkermark;
- uppföra byggnad;
- anlägga parkeringsplats.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken). Om en verksamhet/åtgärd påverkar ett Natura 2000-område så kan denna vara tillståndspliktig även om den utförs utanför Natura 2000-området.

Skydd och skötsel:

- Huvuddelen av området är skyddat inom naturreservatet Hulan. Målet med skötseln för reservatet är att bevara och utveckla den biologiska mångfalden knuten till ädellövskog av park- / hagmarkskaraktär. På grund av igenväxning av den tidigare glesare skogen har vissa naturvärden gått förlorade. Genom lämplig skötsel kan den biologiska mångfalden öka och känsliga arter kan komma att kolonisera lokalen. För dessa mål krävs fortsatta röjningar för att glesa ut skogen och släppa in ljus, i första hand gäller detta i delarna av skogen med många gamla, grova ekar. Denna skötsel syftar till artinriktade åtgärder och är viktig för att gynna den hotade läderbaggen som finner en lämplig livsmiljö i ihåliga träd med stammar uppvärmda av solljus. För att ytterligare gynna mångfalden bör död ved lämnas och i viss mån återskapas. Genom att anpassa skötseln så att en återväxt av grova träd blir möjlig kan man också bevara mångfalden på längre sikt.

- Luckhugning eller buskröjning för att gynna ekföryngring kan eventuellt behövas.

- Vid behov genomförs röjningar av sly, buskar och ungträd, framförallt i de öppnare partierna och i de kulturhistoriska spåren. Med 2 – 4 års mellanrum bör vegetationen i öppnare partier slås och avfallet avlägsnas. Om möjligt kan åtminstone den f.d. parken inhägnas för bete. I annat fall kan öppna partier även hävdas genom årlig slåtter under sensommaren och höet fraktas bort.

- Planera för föryngring och efterträdare till de gamla träden.

- Hela Natura 2000-områdets östra delområde ligger inom strandskyddszon för sjön Aspen.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs

sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

9160 - Näringsrik ekskog

Areal: 3,2 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 4,64 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen återfinns i det östra delområdets södra delar och utgörs av ädellövskog med stort inslag av ek. Detta område utgjorde tidigare f.d. villa Augustas gamla tomt- och trädgårdsmark, numera benämnt Astrids kulle. Näringsrik ekskog finns även i en stor del av det västra delområdet, vilket tidigare i de mer centrala delarna bestod av gården Hulans inägor med gårdstomt, köksträdgård och park.

Större delen av kullen vid f.d. villa Augusta är bevuxen av en ganska tät ek - hassellund. Med all sannolikhet har skogen tidigare varit glesare, de grova och gamla ekarna missgynnades i den skuggiga miljön som utvecklades då skogen växte igen. Några träd har dött och fler kommer förmodligen att försvinna. Förutom ek finns här också flera medelgrova almar. De flesta av dessa är dock döda, uppenbarligen av almsjukan, och bildar grupper av torrträd. Död ved förekommer också på äldre ekar i form av döda grenar eller håligheter. I dessa hålträd förekommer bland annat blanksvart trämyra (*Lasius fuliginosus*). Vegetationen är typisk för lundmiljöer med inslag av störningsväxter. Vanliga är skogsbingel och kirskål. På lägre och fuktigare delar förekommer jättebalsamin. Tidigare har man här hittat svamparna långfotad röksvamp (*Calvatia excipuliformis*), fjällrisk (*Lactarius spinulosus*) och irismusseron, ängsmusseron och höstmusseron (*Lepista cf. irina/luscina/personata*). Flera av de grova spärrgreniga ekarna högst upp på kullen frihöggs under 2014 och under vintern 2018.

De centrala delarna av Hulan-området utgör resterna efter Hulans park och trädgård. I området finns flera bland annat grova ekar, parklindor och almar. I mindre mängd förekommer rönn, björk, sälg och grov alm. Några av de grova ekarna har dessvärre dött, troligen på grund av skuggiga förhållanden. Även andra döda trädslag förekommer, den totala mängden död ved är därför ganska stor. I buskskiktet finns snöbär, hägg, röda vinbär, hassel och hagtorn, benved och vid vägen i nordost gullregn. De bärande träden och buskarna, tillsammans med blommande örtvegetation utgör en utmärkt nektar- och pollenresurs för områdets insekter. Markvegetationen i skogspartierna är av lundkaraktär med arter som kirskål, lundgröe, nejlikrot och skogsbingel. Fläckvis förekommer inget fältskikt, särskilt inte under bokarna. På några grova ekar växer oxtungsvamp (*Fistulina hepatica*). I en av ekar lever blanksvart trämyra. I tidigare inventeringar har man här påvisat svamparna kungschampinjon (*Agaricus augustus*), långfotad röksvamp (*Calvatia excipuliformis*), stor pipklubba (*Clavariadelphus fistulosus*), vit hattmurkla (*Helvella crispa*), fjällrisk (*Lactarius spinulosus*) och svavelmusseron (*Tricholoma sulphureum*), guldpuddrad spiklav (*Calicium adpersum*) och skuggkranslav (*Phaeophyscia endophoenica*). Flera av de grova spärrgreniga ekarna, som främst förekommer längs med och uppe på höjdområdet som gränsar mot den öppnare gräsmarken i delområdets centrala delar, frihöggs under 2014 och under vintern 2018. De gamla ekarna frihöggs från skuggande sly och ungträd.

Typiska arter som noterats förekomma i området är; guldpuddrad spiklav, skogsbingel och platt fjädermossa. Tidigare har även den typiska arten trolldruva noterats. Ek och lind är karakteristiska arter för naturtypen.

Generell beskrivning av naturtypen: Naturtypen förekommer på torr - fuktig jord, ofta mullrik

brunjord. Den underliggande jordarten kan antingen bestå av lera, silt eller grövre, silikatrika jordarter. Naturtypen ligger ofta i sänkor, dalbottnar eller nära vattendrag och i dess miljöer kan gleyhorisonter förekomma i jordmånsprofilen. Krontäckningen är normalt 50 – 100% och ek/avenbok (tillsammans eller var för sig) utgör minst 50% av grundytan. Inslag av andra lövträd, ofta alm, ask, lind, lönn och hassel kan förekomma. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog med avseende på egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier. Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Typiska arter för naturtypen är: murgröna, trolldruva, gulsippa, vätteros, fällmossa, guldockmossa, platt fjädermossa, trädporella, gryning filtlav, havstulpanlav, rutskin, rostticka m.fl.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Näringsrik ekskog (9160) ska vara minst 4,64 ha.

Skogen ska i huvudsak formas av naturliga störningar och intern dynamik. Undantaget är de delar av skogen där gamla, grova och spärrgreniga ekar växer. Skogen kring de grova ekarna ska präglas av naturvårdande skötsel så att skuggande vegetation kring dem inte ska förekomma. Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. I övrigt ska skogens dynamik och struktur påverkas av småskaliga naturliga processer, t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, även periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp eller stormfällning. Hydrologin och näringsstatusen ska vara naturlig och ostörd. Ädellövträd ska dominera skogen. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande trädarter ek (allmän - riklig förekomst), alm, bok och lind (enstaka förekomst). Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas ett buskskikt med framförallt hassel. Följande strukturer/substrat ska finnas allmänt - rikligt: gamla träd med grov bark med skador, håligheter och mulm, träd med hackspettsbohål, levande träd med döda träddeklar, liggande död ved och högstubbar, stående döda eller döende träd. För naturtypen främmande och/eller invasiva arter ska inte finnas. Typiska arter av kärlväxter, lavar och mossor ska förekomma tämligen allmänt.

Negativ påverkan

- Avverkning av framförallt grova träd, röjning, gallring kan hota området naturvärden. Det största hotet är dock igenväxning vilket särskilt hotar de äldre träd som har vuxit till i en betydligt ljusöppnare miljö. Om området inte sköts tar hasseln och sly över.
- Bortförelse av död ved, framför allt grövre stammar och grenar.
- Exploatering av området i fråga.
- Även åtgärder i intilliggande områden kan vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i beståndet av intresse.
- Produktionshöjande åtgärder, exempelvis gödsling, markberedning, plantering och användandet av främmande trädslag.
- Invasion av gran, bok eller främmande trädslag.
- Markskador och dikning. Förutom den mekaniska skadan kan hydrologin påverkas och

naturmiljön förändras. Detta gäller större markskador, medan tramp sällan är negativt.

- Fragmentering. I den mindre skalan kan exempelvis bilvägar leda till fragmentering av vissa organismers populationer, medan andra organismer påverkas negativt när skogsbestånden blir alltför isolerade i landskapet.

- Nedfall av kemiska ämnen. Vissa kemiska ämnen har förmågan att direkt skada organismer, men kan också påverka hela naturmiljön. Så har till exempel vissa kväveföreningar den effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen. Andra skadliga ämnen är svavel- och metallföreningar.

- Brist på dynamik. Flera av arterna har mycket specifika krav på sin växtmiljö (habitat) och förekommer ofta i bara några få stadier i skogens utveckling. Om de dynamiska krafterna inte får verka kan det i landskapet uppstå brist på något av dessa stadier, med följd att de ingående arternas habitat försvinner. Detta gäller bland annat klimat- och väderfenomen, översvämning och utbrott av vissa skadeorganismer.

- Älg och annat vilt kan förhindra förnygring av lövträden.

- Angrepp av invasiva trädskjukdomar och/eller skadeinsekter.

Bevarandeåtgärder

- Röjning av sly och ungträd intill äldre, grova trädindivider som hotas av igenväxning. Se även under rubriken Bevarandeåtgärder på områdesnivå.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är gynnsamt i större delen av det västra delområdet. Bevarandetillståndet i delar av det västra delområdet samt det östra delområdets södra del (Astrids kulle) är icke gynnsamt.

Den sammanvägda bedömning av naturtypens bevarandetillstånd inom Natura 2000-området är icke gynnsamt. Skogsområdena saknar i relativt stor utsträckning vissa naturskogskaraktärer.

1084 - Läderbagge, *Osmoderma eremita*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Läderbaggen har tidigare konstaterats inom området men den nuvarande statusen är osäker och bör undersökas närmare. En inventering genomfördes sommaren 2017 men den kunde inte påvisa några fynd av arten. Inventeringen kommer att genomföras igen under 2018. Arten kräver tillgång till ihåliga lövträd med stora mängder mulm och den föredrar träd som står fristående och halvöppet med god solexponering.

Generell beskrivning av arten: Läderbaggen är knuten till ihåliga lövträd med stora mängder mulm. I Sverige förekommer den främst i ek, men även i ask, lind, bok och andra träd som blir ihåliga. God solexponering påverkar mikroklimatet inne i hålträden och läderbaggen föredrar träd som står fristående eller halvöppet. Larven lever inne i stamhåligheternas mulm, där de gnager på den omgivande fastare döda veden. Larvutvecklingen sträcker sig över tre till fyra år och förpuppningen sker under sommaren i en ganska fast kokong i stamhåligheterna. Den fullbildade skalbaggen lever upp till en månad och uppträder från början av juli till början av september inne i hålträden. Läderbaggen har en mycket begränsad spridningsbenägenhet och de flesta individer stannar under hela sin livstid i det träd där de kläckts. Dock har individer som förflyttar sig upp till 200 meter mellan olika träd iakttagits. Om avstånden är längre mellan lämpliga hålträd får isoleringseffekten stor betydelse för artens förekomstsmönster.

Arten är känslig för beskuggning av sina boträd och andra faktorer som skadar hagmarksträden och förkortar deras livslängd. Exempel på detta kan vara gnag på bark och trampskador på rötter orsakade av betesdjur eller skador på rotsystemet som orsakats av körning med tunga maskiner i området runt träden, samt avverkning och bortstädning av hålträd i parker och alléer. På längre sikt är arten beroende av att det finns en lokal kontinuitet av lämpliga boträd.

Bevarandemål

Läderbagge ska förekomma i området. I området ska de strukturer som arten behöver förekomma. Där ska finnas innanmurkna, solbelysta, gamla och grova träd, främst ekar. Skogen ska skötas så att hålträd med mulm kontinuerligt över tid finns i tillräcklig mängd i vilka läderbaggens reproduktion och olika levnadsstadier kan förekomma. Skogens strukturer av död ved i olika former ska inte forslas bort eller minska. Skogen ska med undantag för skötselinsatserna kring gamla ekar, i huvudsak påverkas av naturliga störningar och intern dynamik.

Negativ påverkan

Följande är exempel på sådant som skulle kunna innebära negativ påverkan:

- Lämpliga boträd (oftast ek) för läderbaggen skuggas och växer igen med sly och ungräd. Detta gör miljön kallare och mörkare samt riskerar att förkorta trädets liv.
- Avverkning och bortstädning av hålträd.
- Brist på ersättningsträd vilket leder till att kontinuiteten av jätteträd bryts, vilket innebär att ersättningsträd saknas när den äldre generationens träd dör.
- Hulan är en liten lokal vilket gör att läderbaggspopulationen riskerar att dö ut genom slumpmässiga händelser, även om antalet lämpliga träd skulle hållas konstant.

Bevarandeåtgärder

- Inventering för att undersöka om arten finns kvar i området. Ny inventeringen ska genomföras sommaren 2018.

Se även Bevarandeåtgärder under naturtypen - 9160.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är okänt. Arten återfanns inte vid inventering 2017.

Dokumentation

Apelqvist, T. 1986: Lövsöksinventering i Lerums kommun 1985. Länsstyrelsen i Älvsborgs län, 1986:5.

Artdatabanken, SLU. Rödlistan 2015, sammanställning av arters status (utdöenderisk) i Sverige.

Artdatabanken SLU. Artportalen. www.artportalen.se. Uttag 2018-01

Länsstyrelsen i Västra Götalands län. 2002: Beslut och Skötselplan för naturreservatet Hulan i Lerums kommun. Beslut 2002-11-19, diarienummer 511-22560-2002, 1441-2211.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 2014. Projektplan 1 och 2, Hulans naturreservat, Specialinsats projekt skyddsvärda träd, Naturvårdsenheten, Jnr 2013-50.

Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledningar. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Natura-2000/.

Bilagor

Kartor:

1. Natura 2000-områdets avgränsning, Beslutskarta
2. Naturtypskarta

0 125 250 500 Meters

Map scale 1:10 000. Original printed 2009-01-30. Copyright Lantmäteriet 2009, dnr 106-2004/188-O.

Natura 2000-naturtypskarta, Aspens station SE0530090 Lerums kommun

- 9160 - Närlingsrik ekskog
- Utvecklingsmark
- Natura 2000 Habitatdirektivet

"Tomma" ytor utgör öppen mark eller övrig skogsmark.

Skala (i A4): 1:4 000